

Eleccions anticipades? El lideratge d'ERC

written by Francesc Xavier Hernández | 5 de febrer de 2019

Ara com ara, després dels fets cabdals de l'1 d'octubre, la situació de conflicte a Catalunya és manté contra un Estat que, amb tots els seus components estructurals: monarquia, judicatura, forces armades i policials, estructures polítiques estatals i autonòmiques, partits i sindicats... està disposat a perpetuar, a ultrança, el model del 78, un subproducte de 300 anys de despotisme. De moment la victòria estratègica i tàctica de l'Estat contra Catalunya és incontestable i, amb l'enemic en retirada, buscaran decididament la victòria total (l'anorreament de la formació nacional catalana), en diverses fases o en diferents escenaris segons qui governi. Si en el futur dominen les dretes espanyoles és possible que s'apliqui la via ràpida de supressió directa de l'autonomia intentant laminar tot rastre de poder polític i d'activitat cultural. Saben que ho poden fer, i que Europa no farà res, i compten amb precedents assajats a Euskadi. Si contràriament guanyen les pseudo-esquerres, és possible que es mantingui una autonomia minoritzada i limitada que faciliti l'aculturació. En aquest cas la liquidació de la qüestió catalana s'allargaria un parell de decennis, a l'espera que el pes migratori i la incapacitat dels catalans per buscar una via política configurin un paisatge de submissió fàctica. Altrament, i que ningú en tingui cap dubte, en cas que el conflicte prengui major magnitud, les dretes i esquerres espanyoles s'unirien per salvar el model, un model que, d'altra banda és anacrònic i inviable des d'una òptica funcional. Tot plegat sigui amb uns o altres, l'objectiu és el mateix: liquidar la principal amenaça del model procedint a limitar l'acció política de Catalunya, garantir la submissió econòmica i arraconar cada cop més la llengua i cultura dels catalans. És probable, i de fet és el que ja està passant, que

la política de submissió dels catalans exigeixi amputar aspectes de la democràcia espanyola, i que per garantir la supervivència del model s'hagi d'imposar la deriva cap a un estat autoritari... cap problema... ho faran. La defensa del model, com va passar el 1936-39, és el fet prioritari. Òbviament la pervivència del model d'Estat espanyol implica la impossibilitat de desenvolupar qualsevol model propi català que donés sortida a les necessitats de l'economia i la societat catalanes. No son models compatibles i no poden cohabitar.

Davant d'aquest desplegament estratègic no hi ha cap possibilitat de diàleg o pacte. Tanmateix una part important de la classe política catalana, subsidiària del règim del 78, considera que amb Espanya es pot establir un joc de col·laboració que beneficiï ambdues parts. I així s'han definit sovint les coordenades estratègiques de la política catalana: col·laborar per fer una Espanya més moderna, a la qual Catalunya pot contribuir a canvi d'alguns privilegis per la classe política i algunes competències. Aquesta opció és cada cop més inviable, en tant que no es pot respondre a un joc unilateral de suma zero amb una opció de col·laboració. I aquesta realitat s'ha demostrat empíricament en els dos darrers decennis. L'Estat espanyol mai negociarà llibertats significatives per Catalunya per la senzilla raó que el seu model es fonamenta, precisament i en bona part, en la submissió política dels catalans. Altrament, perquè haurien de negociar?

Quina necessitat en tenen quan saben que poden utilitzar la justícia per reprimir sense aturador? Quan han vist que els polítics catalans ni tan sols van fer els mínims gestos per mantenir la declaració d'independència o ser lleials al resultat del referèndum. Quan saben que, arribat el cas, podran utilitzar bandes feixistes, cossos policials i l'exèrcit per atemorir la gent. Quan veuen que l'aplicació de la doctrina Milosevic està sent tolerada per Alemanya i

França. Quan han empresonat líders polítics i cívics i les forces polítiques i sindicals catalanes no han tingut capacitat per articular cap resposta efectiva. Quan una part significativa de l'espectre polític català –PP, PSOE, Cs, Comuns– opta de manera decisiva i bel·ligerant per mantenir el model d'Estat espanyol (al capdavall, el que els alimenta). Quan els sindicats majoritaris UGT i CC00 tanquen files en defensa de l'Estat que els alleta. Quan part de les forces polítiques nacionals han renunciat de manera fàctica a la independència per mantenir unes engrunes de poder autonòmic. Quan Europa tolera l'existència de presos polítics a Espanya. Quan disposen d'una formidable maquinària mediàtica que pot orientar l'imaginari quotidià de la gent. Quan pensen que poden consolidar una població colonial pro-espanyola a Catalunya que servirà per escometre els catalans. Quina necessitat de negociar tenen quan compten amb una potent xarxa col·laboracionista liderada per La Caixa, Foment del Treball o el Grup Godó i que ateny també partits polítics i sindicats unionistes.

No hi haurà negociació atès que l'Estat està segur de la seva victòria, sigui amb violència directa o amb promeses de diàleg. Algunes forces autonomistes encara sostenen el pensament màgic que la independència s'aconseguirà negociant amb l'Estat espanyol, i això no passarà. Tanmateix la independència és l'única opció pels catalans. L'alternativa és l'extinció i això no és cap alternativa. I en aquest procés no hi ha solucions màgiques. La via de la llibertat està traçada, i la va marcar la gent, d'aquest país, amb coratge, el dia 1r d'octubre.

I per on passa la via de la independència? Doncs, per la suma intel·ligent d'accions i iniciatives que generin una pressió que obri noves finestres i oportunitats de ruptura o separació negociada.

D'entrada, i el dia d'avui, i mentre no estigui suspesa l'autonomia, el més important és contestar als judicis, i la

resposta s'hauria de donar allà on som forts: a les urnes. Els partits i organitzacions que donen suport a la independència haurien de confluïr, a les pròximes conteses electorals, en una sola coalició, o formació, amb el suport i participació d'organitzacions de la societat civil. La proposta unitària hauria de tenir dos objectius claus: guanyar Barcelona i guanyar el Parlament de Catalunya. I un cop constituït un acord electoral, basant-se en aquests objectius, el president hauria de passar a convocar eleccions anticipades al Parlament, mentre es desenvolupa el judici contra els membres del govern de la Generalitat i dirigents de la societat civil. Una victòria contundent al Parlament i a Barcelona tindria efectes importants de realimentació del moviment i, òbviament, de cara a la recerca de suports internacionals. I no cal dir que una possible i probable suspensió de l'autonomia seria més difícil. Aquesta coalició o plataforma, però, no és fàcil. L'hauria de liderar Esquerra Republicana de Catalunya. Al llarg de tot el procés els militants d'ERC han tingut un comportament exemplar. Tanmateix els seus dirigents han adoptat una posició ambivalent, més que empènyer el carro s'han posat al damunt a veure-les venir i a esperar rèdits electorals de la situació. Confiaven que d'una manera o altra la cosa acabaria donant-los unes quantes cadires de més a les diverses institucions. ERC no ha tingut una direcció a l'altura dels reptes del moment històric. El tacticisme ha primat per damunt del pensament estratègic, i això ha ajudat a precipitar la desfeta. En aquesta ocasió, com en el 36, els dirigents d'ERC no han sabut dirigir la revolució. I després de la derrota, i en el darrer any, la direcció d'ERC ha optat per posar el fre de mà i mirar de retornar a una zona de confort autonòmica, tot recuperant, en nom del govern efectiu, engrunes de poder. Tanmateix aquesta opció no sembla que tingui cap futur estratègic atès que estem en un joc de suma zero. En un país majoritàriament nacionalista, i majoritàriament d'esquerres, ERC té la responsabilitat moral, en tant que partit independentista més cohesionat i organitzat, de liderar el procés d'alliberament nacional. Una

plataforma o coalició unitària solament és possible si la lidera ERC. En aquest sentit, el partit hauria d'afrontar les seves responsabilitats i abandonar les vies mortes i el pensament màgic.

ERC podria ser l'únic pol de referència clar en tant que el panorama polític català està del tot desorganitzat, tot i que l'entorn de JuntsxCatalunya ha fet progressos més que importants. Fa un parell d'anys s'hauria pogut definir un paisatge prou congruent amb una UDC fent de dreta; un PDeCAT fent de centre i una ERC exercint com a força socialdemòcrata de centreesquerra, deixant l'extrem radical a la CUP. Tanmateix aquest esquema lògic, en tant que en un país normal han d'haver-hi dretes i esquerres, va ser dislocat directament per la política de Rajoy i Duran que destruint UDC deixaven la dreta catalana sense representació o directament supeditada a la dreta espanyola. Al seu torn, i de resultes, el PDeCAT com a partit de centre quedava automàticament condicionat a ocupar espais de dretes, tot i que, contradictòriament i a la vegada, amplis sectors del mateix partit donaven suport a iniciatives de progrés com JuntsxCatalunya que es col·locaven clarament a l'esquerra d'ERC. D'altra banda, ni el PDeCAT ni JuntsxCatalunya han optat a fer quelcom semblant al SNP (Scots National Pairtie), cosa difícil d'entendre. En aquest magma la força millor posicionada per esdevenir un referent i posar ordre seria precisament ERC, atès que la creació d'un nou partit no és fàcil. Però el problema és que ERC està, ara per ara, enfocada a mantenir o acréixer les parcel·les de poder autonòmic i municipal de què disposa, bandejant qualsevol opció bel·ligerant quant a la consecució d'independència. A banda, el principal soci al qual s'acosta ERC son els Comuns, i aquest és el més terrible dels errors. Els comuns estan del tot arrengherats en la defensa del model d'estat borbònic, ells i els seus sindicats i trama civil estan compromesos i son subsidiaris de la constitució del 78. I cal tenir present que al capdavall, la Constitució del 78 es va fonamentar també, i de manera determinant, en la política del PCE: "Pacto

por la Libertat" i "Octavo Congreso"... Al capdavall, la Constitució també va ser un canvi de cromos. Carrillo va tolerar una llei de punt final en tant que no es demanarien responsabilitats als franquistes pels seus crims i, al seu torn, els feixistes van tolerar que Carrillo esdevingués diputat oblidant les atrocitats de Paracuellos. Mai els Comuns toleraran l'erosió del model unitari espanyol que forma part del seu ADN. Ells, els Comuns, al capdavall son els responsables de la derrota del 1r d'octubre. Si haguessin cridat al vot per la llibertat, ara no estaríem discutint sobre suposades majories o minories. De fet el procés d'alliberament a Catalunya compta amb molts enemics, interns i externs i, entre els interns que pugnen per mantenir l'estatus neo-colonial, els Comuns estan en el primer rengle.

En aquest sentit les opcions de futur i l'èxit quant a supervivència de Catalunya depenen molt de les decisions que prengui en un futur immediat ERC, i de la capacitat que mostri per liderar el país. Tanmateix hi ha altres variables importantíssimes que cal potenciar i que poden introduir nous paisatges:

Cal mantenir la mobilització permanent, la gimnàstica revolucionària és fonamental per obrir camí, i en aquest context la lluita per alliberar els presos i aconseguir el retorn dels exiliats és fonamental. L'ANC i Òmnium tenen un paper fonamental, i en un moment determinat, si la deriva autonomista dels partits es manté, fins i tot es poden trobar en la tessitura d'haver de fer un salt directe a la política.

Cal potenciar l'acció exterior guanyant influència a Europa. Alhora Catalunya s'ha de mostrar a l'avantguarda de la construcció d'una nova Europa basada en la governança de les regions. El paper de Waterloo en aquest context és importantíssim i s'ha de mantenir amb la màxima bel·ligerància. Puigdemont és el president legítim, i l'interlocutor principal, i al respecte no poden haver-hi dubtes

Cal redoblar els esforços per la defensa i expansió de la nostra llengua i cultura reforçant els nostres components d'identitat, amb suport de les administracions i competint en el mercat. La batalla cultural és decisiva. La política cultural, del dia a dia, de la Generalitat, Diputacions i Ajuntaments és del tot cabdal.

Cal que les institucions científiques, universitàries, de recerca, artístiques i culturals es defineixin i s'arreglerin amb la causa de la democràcia i la construcció nacional. Hem de ser competents en recerca i ciència per ser més forts.

Cal incorporar els drets històrics a les nostres reivindicacions, igual que van fer els escocesos amb l'esperit de la Devolution. Nosaltres no demanem un estat nou, volem la restitució del nostre estat vertebrat per les Constitucions de 1706. No hi ha futur sense la reivindicació del passat.

Cal fortificar la societat civil, l'autèntica protagonista del canvi, i convertir-la en la locomotora de la ruptura democràtica. L'ANC i Òmnium son importants, però la força de la societat civil catalana radica en el microcosmos dels milers d'associacions que constitueixen el poder fàctic de la cultura del país.

Cal que les forces econòmiques i socials, empresarials, d'emprenedoria i sindicals, objectivament interessades en un nou marc estatal multipliquin el seu compromís amb la independència. La petita i mitjana empresa i l'emprenedoria de la nova economia son, en potència, la principal força de Catalunya, i contradictòriament no han desenvolupat cap força política que les representi. És fonamental avançar en aquest sentit.

Cal erradicar la cultura autonomista, hereva del postfranquisme, que empudega la praxi política dels partits de casa. Cal obviar la política de Madrid i obrir escenaris propis, allò important no és el que passa al Congreso dels

Diputados, sinó el que es faci a Catalunya. Els nostres representants a Madrid han de limitar el seu paper a fer ingovernable l'estat, denunciar les agressions a Catalunya i parlar exclusivament en català.

Cal que les institucions autonòmiques, les diputacions, els consells comarcals i els ajuntaments multipliquin la seva eficàcia promocionant, a ultrança, polítiques de justícia social. La política de baix a dalt, amb la promoció de nous valors, és fonamental en la construcció d'un nou model de país.

Cal que els partits esdevinguin ja el mirall de la nova societat catalana, i que aprofundeixin en la seva pròpia construcció democràtica: defensa de llistes obertes, limitació de mandats en tots els àmbits (dos mandats per càrrec-tasca), paritat home-dona, captació de talent per exercir càrrecs, relació directa amb els votants, limitació del poder dels aparells, etc.

Cal assegurar una presència massiva de l'independentisme als Ajuntaments per convertir-los en un baluard en defensa de la terra.

Cal guanyar Barcelona per la independència. El món no pot entendre que Catalunya faci una revolució per satisfer els interessos de Barcelona, i que l'Ajuntament defensi un *statu quo* unionista que consagra la minorització de la ciutat. Hem d'arrencar Barcelona de la tutela de l'unionisme i fer que s'incorpori i lideri la causa de la llibertat.

Cal sumar forces per guanyar qualsevol elecció. El que dictin les urnes és al capdavall allò decisiu.

I amb tot plegat hem d'enfortir les nostres opcions per tal d'afrontar el futur, i no hem de descartar cap possibilitat per forçar una ruptura democràtica amb negociació o sense. Esperem que tothom, i especialment l'ERC, en els propers i decisius mesos estigui a l'altura de les circumstàncies.